

Anna Królikowska
ORCID: 0000-0002-2818-1582
Akademia Ignatianum w Krakowie

Ludwik Piechnik SJ (1920–2006). Pierwszy kierownik Katedry Historii Oświaty (1997–1998) Akademii Ignatianum w Krakowie

Ludwik Piechnik S.J. (1920–2006): The First Head
of the Chair of the History of Education (1997–
1998) of the Jesuit University Ignatianum in Krakow

ABSTRACT

2022 will mark the 25th anniversary of the functioning of the Chair of the History of Education as part of the present Faculty of Pedagogy of the Jesuit University Ignatianum in Krakow. The aim of the article is to present the profile of its first chairman, Father Professor Ludwik Piechnik S.J. The research was carried out using the method of the analysis of documents – both source documents and studies. The article is written within the framework of the biographical research trend.

Following the educational career of Fr. Ludwik Piechnik, one can see that his life was interwoven with events and decisions which all contributed to the formation of an educator of youth, a scientist, a university lecturer, and finally the chair of the department. He was a historian and an educator, so the study of the educational past remained in his

KEYWORDS

Ludwik Piechnik, Jesuits,
history of education,
pedagogy, Jesuit
University Ignatianum in
Krakow

SŁOWA KLUCZOWE

Ludwik Piechnik,
jezuici, historia
oświaty i wychowania,
pedagogika,
Akademia Ignatianum
w Krakowie

SPI Vol. 25, 2022/2
e-ISSN 2450-5366

DOI: 10.12775/SPI.2022.2.003
Nadesłano: 31.03.2022
Zaakceptowano: 09.05.2022

field of interest. He was also concerned with the educational present, and was involved as an educator and organizer of foster care. An analysis of Professor Ludwik Piechnik's biography reveals the profile of a person who, showing unusual sensitivity towards children and young people, did not limit himself to theoretical analyses, but expressed the conviction that one should be close to those about whom one writes. Therefore, it can be said that he was able to skillfully combine theory with educational practice.

ABSTRAKT

W 2022 roku przypada 25 rocznica powstania Katedry Historii Wychowania funkcjonującej w ramach obecnego Wydziału Pedagogicznego Akademii Ignatianum w Krakowie. Celem artykułu jest zaprezentowanie sylwetki pierwszego kierownika katedry, ks. prof. Ludwika Piechnika SJ. Badania przeprowadzono metodą analizy dokumentów – zarówno źródłowych, jak i opracowań. Artykuł wpisuje się w nurt badań biograficznych.

Śledząc edukacyjne losy ks. Ludwika Piechnika, można zauważyć, że jego życie utkane było z wydarzeń, decyzji, które budowały krok po kroku wychowawcę młodzieży, naukowca, wykładowcę akademickiego, wreszcie kierownika katedry. Był historykiem i pedagogiem, dlatego badanie przeszłości edukacyjnej pozostawało w polu jego głównych zainteresowań. Zajmowała go również edukacyjna teraźniejszość, w którą zaangażował się jako wychowawca i organizator opieki zastępczej. Z analizy biografii Profesora Ludwika Piechnika wyłania się sylwetka osoby, która – przejawiając niezwykłą wrażliwość wobec dzieci i młodzieży – nie ograniczała się do analiz teoretycznych, ale wyrażała przekonanie, że trzeba być blisko tych, o których się pisze. Można zatem powiedzieć o nim, że potrafił umiejętnie łączyć teorię z edukacyjną praktyką.

Wprowadzenie

Życie ks. Ludwika Piechnika można opowiedzieć na wiele sposobów. Przeplatały się w nim wątki działalności naukowo-badawczej, edukacyjnej, a także społecznej i religijnej. Na wszystkich tych polach działał z pełnym zaangażowaniem i niemałymi sukcesami. Aby uzmysłwić sobie, kim był Ludwik Piechnik jako pierwszy kierownik

Katedry Historii Wychowania, należy choćby krótko spojrzeć na kolejne etapy jego życia, które go do tej funkcji doprowadziły.

Ludwik Piechnik urodził się 20 sierpnia 1920 roku w Krzesławicach k. Myślenic w rolniczej rodzinie Andrzeja i Katarzyny z domu Kurek. Jego edukacja była długa i gruntowna. Szkołę podstawową ukończył w Szczyrzycu k. Limanowej. Następnie w latach 1934–1938 był uczniem w Małym Seminarium prowadzonym przez jezuitów w Nowym Sączu i uczęszczał do tamtejszego Gimnazjum im. J. Długosza (Cieślak 2006: 8). Jego dalsze życie związane było z jezuitami. Do zakonu wstąpił 6 lipca 1938 roku w Starej Wsi k. Brzozowa (*Encyklopedia wiedzy o jezuitach* 2004: 504). Po złożeniu ślubów zakonnych w 1940 roku pozostał jeszcze w Starej Wsi, aby ukończyć dwuletnie liceum. W liceum ks. Piechnik kształcił się pod okiem wybitnych nauczycieli, którzy po wybuchu wojny przybyli do Starej Wsi ze słynnego zakładu Naukowo-Wychowawczego w Chyrowie. Nauczaniem kierował ks. Stefan Weidel – organizator pierwszego wielkiego Tajnego Ośrodka Nauczania na Podkarpaciu, którego centrum znajdowało się właśnie w Starej Wsi (Grzebień 2001: 72; Cieślak 2016: 353–382).

21 kwietnia 1942 roku ks. Ludwik Piechnik zdał maturę i tego samego roku rozpoczął studia filozoficzne w Nowym Sączu. Okres nowosądecki był dla niego bardzo angażujący nie tylko ze względu na studia. Należał on bowiem do organizatorów tajnego nauczania. Co ciekawe, tu spotkał ks. Mieczysława Kuznowicza – twórcę i prezesa Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej pw. św. Stanisława Kostki w Krakowie, w którym sam w przyszłości będzie pracował. Ks. Piechnik angażował się wraz z innymi klerykami w akcję przygotowywania i wysyłki paczek do więźniów obozów koncentracyjnych. W roku akademickim 1944/45 prefekt studiów Franciszek Górszczyk powierzył mu także współprowadzenie biblioteki. Do tej szerokiej palety aktywności ks. Piechnika jako studenta filozofii należy jeszcze dodać liczne akcje duszpasterskie i charytatywne (Grzebień 2001: 72).

W 1945 roku rozpoczął studia teologiczne, które kontynuował w Starej Wsi (1947–1948), gdzie w 1948 roku przyjął święcenia kapłańskie. Ostatni rok studiów teologicznych (1948/49) odbył w Krakowie na Uniwersytecie Jagiellońskim, tam też uzyskał magisterium z teologii w roku 1949.

W okresie studiów zakonnych miał okazję spotkać wybitnych historyków zakonu oraz słuchać ich wykładów. W Starej Wsi poznawał historię Kościoła na wykładach ks. Henryka Lubomirskiego, który przed wstąpieniem do zakonu studiował historię na Uniwersytecie w Oxfordzie (1922–1926), a po powrocie do kraju pracował w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (Cieślak 2006: 10). W Krakowie, będąc studentem ostatniego roku teologii, po raz pierwszy zetknął się z wybitnym historykiem zakonu Janem Poplatkiem, odpowiedzialnym wtedy za Archiwum Prowincji Małopolskiej Towarzystwa Jezusowego (Cieślak 2006: 10).

Już jako kapłan i magister teologii rozpoczął na Uniwersytecie Jagiellońskim studia pedagogiczne. Wpisywało się to w jego zainteresowania, ale też w plany przełożonych zakonnych, którzy dostrzegali w nim potencjał do pracy z młodzieżą, a konkretnie w Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej ks. Kuznowicza. W latach 1949–1952 studiował więc pedagogikę pod okiem wielu wybitnych wykładowców, wśród których byli m.in. Jan Hulewicz, Stefan Szuman, Zygmunt Mysłakowski, Henryk Smarzyński. Magisterium z pedagogiki otrzymał w 1952 roku na podstawie pracy pt. *Działalność kulturalna i wychowawcza Piotra Świtkowskiego 1744–1793*, napisanej pod kierunkiem Jana Hulewicza (Szulakiewicz 2006: 100, 210).

Równoległe ze studiami pedagogicznymi, w roku akademickim 1949/50, pracował krótko jako prefekt w bursie ks. Kuznowicza w Krakowie przy ul. Skarbowej, należącej do Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej, założonego w 1906 roku przez ks. Kuznowicza¹. Z katalogu zakonnego wynika, że oprócz tego był prefektem „Młodych Krakusów”, bibliotekarzem i kronikarzem w bursie ks. Kuznowicza, a zarazem studentem Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (*Catalogus...* 1950: 12). Bursa obejmowała wówczas opieką jeszcze ponad 200 wychowanków. Był to jednak ostatni rok jej pełnej aktywności, ponieważ w 1950 roku władze komunistyczne rozwiązały Związek, a jego majątek przeszedł na skarb państwa. W gmachu bursy pozostało tylko trzech jezuitów, ale już bez wychowanków. W tej przygnębiającej atmosferze ks. Piechnik kończył studia pedagogiczne, jednak bez większej perspektywy na aktywną działalność wychowawczą (Cieślak 2006: 11).

1 Na temat początków Związku zob. Cieślak 2013: 355–359.

Jako student Uniwersytetu Jagiellońskiego w roku akademickim 1951/52 zamieszkiwał jeszcze w krakowskiej bursie i jednocześnie dojeżdżał do Ostrowa Szlacheckiego, gdzie w tamtejszym majątku bursy Związek utworzył szkołę zawodową (*Catalogus...* 1952: 13; *Catalogus...* 1953: 12).

Od 1954 do 1957 roku ks. Piechnik przebywał w Czechowicach, gdzie przygotowywał swoją rozprawę doktorską pisaną pod kierunkiem prof. Hulewicza na temat początków Akademii Wileńskiej. Dojeżdżał więc do Archiwum Prowincji Małopolskiej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie, aby gromadzić i studiować materiały źródłowe. W 1957 roku przeniósł się do kolegium przy ul. Kopernika 26 w Krakowie, gdzie został mianowany wychowawcą kleryków studiujących filozofię. Powierzono mu również kierowanie grupą opiekunów ministrantów. Ks. Piechnik zawsze chciał pracować wśród młodzieży świeckiej, potrzebującej duchowego i materialnego wsparcia. Praca wśród młodych zakonników, posiadających zapewniony byt materialny, nie była tym, o czym zawsze marzył, jednak i oni wymagali duchowego wsparcia i kierownictwa oraz dobrego przykładu. Ks. Piechnik taki przykład mógł dawać młodym zakonnikom na co dzień. Wypełniając swoje obowiązki powierzone mu przez przełożonych, nadal pracował nad swoim doktoratem.

Po śmierci ks. Jana Poplatka w 1955 roku opiekę nad archiwum objął ks. Bronisław Natoński. On też miał się stać głównym przewodnikiem ks. Piechnika po dokumentacji zakonnej dotyczącej jezuitów, a zebranej w Krakowie w postaci fotokopii i mikrofilmów, i stałym jego współpracownikiem.

W 1962 roku ks. Piechnik ukończył swoją rozprawę doktorską pt. *Początki Akademii Wileńskiej* i na jej podstawie uzyskał stopień doktora. Jej promotorem był, podobnie jak w przypadku magisterium, Jan Hulewicz, a recenzentami – Henryk Barycz i Stanisław Tync (Szulakiewicz 2006: 103). Egzamin w przewodzie doktorskim przeprowadziła komisja w składzie: Henryk Barycz, Ignacy Zarębski, Jan Hulewicz – z historii jako przedmiotu kierunkowego, a przewodniczącym komisji był dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego Sylwiusz Mikucki. Egzamin z filozofii zdawał u Izydory Dąbmskiej. W jego teźce doktorskiej zachowały się nawet pytania egzaminacyjne (AUJ WFH 259 Tezka doktorska L. Piechnika; AUJ WFH, Doktorat 1961/86 Praca doktorska L. Piechnika).

Zaprotektowano następujące tematy podczas egzaminu z historii:

1. Recepcja humanizmu w UJ
2. Rola języka ojczystego w szkolnictwie humanistycznym
3. Rola Rzymu w rozwoju kultury humanistycznej
4. Początki Akademii Zamojskiej
5. Zagadnienia uniwersytetów w XVIII wieku
6. Siedem sztuk wyzwolonych – wydział atrium

Na egzaminie z filozofii u prof. Izydory Dąbskiej omawiane były następujące kwestie:

1. Scholastyka w XVI wieku
2. Filozofia kartezjańska i jej stosunek do augustianizmu
3. Pascal i Port-Royal

Uczniowie prof. Izydory Dąbskiej wspominają, że była ona bardzo wymagająca i niełatwo było zdać u niej egzamin. Na podkreślenie w tym kontekście zasługuje fakt, że Ludwik Piechnik egzamin z filozofii zdał na bardzo dobry (AUJ WFH 259 Teczka doktorska L. Piechnika; AUJ WFH, Doktorat 1961/86 Praca doktorska L. Piechnika).

Działalność dydaktyczna i naukowa

W latach 1964–1966 Ludwik Piechnik przebywał na placówce jezuickiej w Krakowie-Przegorzałach. Tu znalazł sprzyjające warunki do pisania swoich kolejnych rozpraw naukowych (Grzebień 2001). W tym czasie pracował nad dziejami seminarium diecezjalnego w Kaliszu. W 1969 roku prowadził badania w Rzymie w Instytucie Studiów Kościelnych oraz w Archivum Romanum Societatis Iesu (Cieślak 2006). Równoległe z pracą naukową prowadził działalność dydaktyczną. Od 1964 do 1993 roku ks. Ludwik Piechnik jako wykształcony pedagog wykładał pedagogikę na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego, z którego to wydziału wyrosła uczelnia – Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”, dzisiejsza Akademia Ignatianum w Krakowie, która w tym roku (2022) obchodzi swój jubileusz 90 lat istnienia. Przez 14 lat (1975–1988) wykładał pedagogikę także na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (dzisiejszy Uniwersytet Papieski Jana Pawła II

w Krakowie). W pedagogice dał się poznać jako zwolennik personalizmu oraz najlepszych wartości i tradycji szkolnictwa jezuickiego (Cieślak 2006).

Ks. Piechnik uznawany jest za jednego z najwybitniejszych znawców szkolnictwa jezuickiego w Polsce, kontynuatora badań prowadzonych przez ks. Stanisława Bednarskiego (Grzebień 2002). Napisał ok. 80 prac naukowych, głównie z zakresu historii szkolnictwa jezuickiego, w tym także szkolnictwa filozoficznego, seminariów diecezjalnych i nauczycielskich, konwiktów szlacheckich i Collegium Nobilium w Wilnie i Warszawie. Do tematów opracowanych przez ks. Piechnika należą: historia Akademii Wileńskiej, dzieje seminarium diecezjalnych, historia kolegiów jezuickich, konwiktów, burs, problemy różnych form wychowania i kształcenia realizowanych przez zakon jezuitów w Polsce. Zajmował się również historią i filozofią kultury, szczególnie kultury chrześcijańskiej w Polsce oraz wkładem jezuitów do jej rozwoju. W jego pracach pojawiały się kwestie programów nauczania i metod wychowania. Podjął też zagadnienia kształcenia nauczycieli oraz starań jezuitów o powoływanie nowych uniwersytetów (Bieś, Szulakiewicz 2008: 646). Bibliografia prac naukowych ks. Piechnika do roku 1994 została zamieszczona w jubileuszowej publikacji wydanej z okazji jego 75 rocznicy urodzin pt. *Jezuicka ars educandi* (1995). Na podkreślenie w bogatym dorobku naukowym ks. Piechnika zasługuje monografia przedstawiająca historię powstawania i rozwoju *Ratio Studiorum* oraz rolę tej ustawy w kształtowaniu modelu szkoły (Piechnik 2003).

Najbardziej znanym dziełem w dorobku naukowym Ludwika Piechnika jest czterotomowa monografia pt. *Dzieje Akademii Wileńskiej* (t. 1: *Początki Akademii Wileńskiej 1570–1599*, Rzym 1984; t. 2: *Rozkwit Akademii Wileńskiej w latach 1600–1655*, Rzym 1983; t. 3: *Próby odnowy Akademii Wileńskiej po klęskach potopu i okresu kryzysu 1655–1730*, Rzym 1987; t. 4: *Odrodzenie Akademii Wileńskiej 1730–1773*, Rzym 1990). Dzieło to zostało wysoko ocenione przez współczesnych historyków wychowania, wręcz jako monografia niezwykła (np. Bartnicka 1999). W 1999 roku Uniwersytet Wileński za to imponujące dzieło uhonorował ks. Ludwika Piechnika tytułem doktora *honoris causa*. Wydarzenie to odnotowały litewskie środki przekazu oraz polska prasa w Wilnie (Kołoszewska 1999: 3; Kozłowska 1999: 5). Profesor Romanas Plečkaitis w mowie

laudacyjnej podkreślił niezwykłość i oryginalność dzieła ks. Piechnika, które polegają na tym, że jest to opracowanie źródłowe, uwzględniające nowoczesne badania, metodologicznie uzasadnione. Zdaniem prof. Plečkaitisa pracę tę, która powstała na podstawie solidnego i wiarygodnego materiału empirycznego, należy uznać za wzór prowadzenia tego rodzaju badań (Mólka 2000: 12). Swoistość dzieła polega na tym, że zostało napisane przez historyka oświaty (Plečkaitis 1993: 375). Jak podkreśla Plečkaitis, studium ks. Piechnika jest przykładem, jak wiele może osiągnąć historyk oświaty mający dobre ogólne przygotowanie do badań (Plečkaitis 1993: 378).

Już pobieżna analiza biografii ks. Ludwika Piechnika pozwala zauważyć, że zacięcie oraz pasja historyka i pedagoga miały w jego wypadku solidne podstawy. Na swojej studenckiej drodze spotykał wybitnych naukowców w tych dziedzinach wiedzy – zarówno zakonnych, jak i spoza zakonu. Mieli oni niewątpliwie wpływ na kształtowanie się jego osobistego warsztatu badacza dziejów. Kształcenie się, zdobywanie kolejnych stopni naukowych pod okiem wybitnych badaczy, od których nauczył się warsztatu naukowego, pracowitość oraz osobiste zdolności ks. Piechnika zaowocowały pracami, które stały się punktem odniesienia dla innych naukowców. W środowisku naukowym był doceniany za swoje kompetencje badawcze nie tylko z powodu monumentalnego dzieła *Dzieje Akademii Wileńskiej*, ale przede wszystkim z uwagi na cały bogaty dorobek naukowy. Jak zauważył ks. Ludwik Grzebień, „mając nie tylko dobre wykształcenie, ale i doświadczenie pedagogiczne, sięgał po dostępne i nieprzebadane źródła oraz właściwie interpretował niezwykle bogate życie szkoły jezuickiej” (Grzebień 2001: 76). Jego warsztat badacza doceniali również inni naukowcy. Podziwiając pasję naukową i zaangażowany stosunek do ciągle podejmowanych nowych zadań, erudycję, a przy tym niezwykłą skromność ks. Piechnika i jego życzliwość w stosunku do otoczenia, prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa wyraziła opinię, że ten jezuita „ma na swoim koncie bogaty dorobek naukowy oparty na gruntownej wiedzy i studiowanych niezmiennie materiałach archiwalnych” (Stasiewicz-Jasiukowa 2004: 23). Niewątpliwe kompetencje badawcze, obiektywizm w formułowaniu wniosków badawczych, będących rezultatem badań opartych na bogatych źródłach, doceniali również recenzenci dzieł Piechnika (Puchowski 2005: 289; Kochanowicz 2004). Pod tymi opiniami zapewne może się podpisać wielu

naukowców, zwłaszcza tych, którzy się z nim spotkali bądź korzystali z jego opracowań.

Ważne miejsce w twórczości ks. Ludwika Piechnika zajmowała biografistyka. Spod jego pióra wyszło ponad 50 biogramów ludzi Kościoła zasłużonych dla kultury, nauki i wychowania (Walkusz 2016: 231).

Ks. Ludwik Piechnik współpracował z wieloma czasopismami, seriami wydawniczymi, wydawnictwami słownikowymi i encyklopedycznymi, np. takimi jak: *Encyklopedia katolicka*, „Nasza Przeszłość”, „Horyzonty Wiary”, Polski Słownik Biograficzny, *Słownik polskich teologów katolickich*, „Studia Theologica Varsaviensia”, „Studia Warmińskie”, *Diccionario histórico de la Compañía de Jesús*. Od roku 1984 należał do Rady Naukowej „Naszej Przeszłości” (Dukała, Kopiec 2003).

Wartość jego dorobku naukowego została potwierdzona tytułami naukowymi. W dniu 18 stycznia 1969 roku został mianowany przez rzymską Kongregację do spraw Wychowania Katolickiego profesorem nadzwyczajnym, a 9 lutego 1990 roku generał zakonu jezuitów Peter-Hans Kolvenbach mianował go profesorem zwyczajnym Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie (Cieślak 2006: 14–15).

Działalność społeczna i wychowawcza

Ojciec Ludwik Piechnik potrafił łączyć pracę pisarską i naukową z szeroką działalnością społeczną i konkretną troską o drugiego człowieka. Był człowiekiem dla innych, zgodnie z ideałem ignacjańskiej pedagogiki (Steczek 2006; Woś 2006). Już od wstąpienia do zakonu jezuitów przejawiał zainteresowania pedagogiczne. Interesował się organizacjami młodzieżowymi w Polsce i za granicą (Cieślak 2006: 12), dlatego był kierowany przez przełożonych do pracy z młodzieżą świecką, konkretnie w Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej ks. Kuznowicza. Jego praca z młodzieżą w ZMPiR trwała krótko, ponieważ władze PRL zlikwidowały Związek już w 1950 roku. Po zmianie ustrojowej w 1989 roku podjął starania o wznowienie działalności Związku, czego efektem było powołanie do życia Związku Męskiej Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej

w Krakowie (prowadzącego tzw. bursę ks. Kuznowicza), którego został prezesem (Obirek 1995: 11).

Nie było to jedyne pole działalności społeczno-wychowawczej i opiekuńczej ks. Piechnika. Z jego inspiracji powstały Ośrodek Adopcyjno-Wychowawczy, który działa w Krakowie przy ul. Rajskiej 10, oraz Ośrodek Rekreacyjny dla dzieci z Domów Dziecka w Żmiącej k. Limanowej. Początki ośrodka w Żmiącej sięgają 1979 roku, kiedy to ks. Piechnik zakupił stare gospodarstwo rolne wraz polem i lasem. Odtąd zaczął organizować tam pobyty dla dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 12 lat, głównie w okresie wakacji i przerw szkolnych. W ramach ośrodka działa dzisiaj Akcja Pomocy dla Dzieci z Domów Dziecka, która zrodziła się w Krakowie pod koniec lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia z inicjatywy studentów krakowskich uczelni, dostrzegających trudne warunki, w jakich wychowują się dzieci przebywające w Państwowych Domach Dziecka. Po spotkaniu członków tej grupy z ks. Piechnikiem, akcja nabrała charakteru zorganizowanej i planowanej działalności (Cieślak 2006: 22), którą wielu współpracowników ks. Piechnika wspominało z nostalgią (por. Jakubczyk, Żądło, Steczek 2008).

W 1993 roku powstała Fundacja Ruperta Mayera Dzieło Pomocy Dzieciom (zob. *Dzieło Pomocy Dzieciom. Fundacja Ruperta Mayera*). U podstaw założenia fundacji legła idea stworzenia struktur, które ułatwią skuteczną pomoc potrzebującym. Od początku istnienia fundacji jej prezesem niemal do śmierci był Ludwik Piechnik. Fundacja wspiera działalność trzech ściśle ze sobą współpracujących ośrodków: Ośrodka Opiekuńczo-Wychowawczego – placówki interwencyjnej, Ośrodka Opiekuńczo-Wychowawczego – placówki socjalizacyjnej oraz Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego (Mółka 2010: 606). Za tę szeroką działalność opiekuńczo-wychowawczą władze królewskiego Miasta Krakowa odznaczyły w 1997 roku ks. Ludwika Piechnika medalem „Cracoviae Merenti”.

Przywołanie ważniejszych faktów z życia ks. Ludwika Piechnika pozwala zobaczyć człowieka o wcześniej sprecyzowanych zainteresowaniach, w sposób niezwykle kompetentny i konsekwentny realizującego się na polu nauki, w pracy dydaktycznej, wychowawczej i społecznej. Formalnie główna działalność naukowa i dydaktyczna Ludwika Piechnika realizowana była w ramach Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego. W 1990 roku Wydział Filozoficzny

rozszerzył swoją działalność, otwierając pięcioletnie studia na kierunku pedagogika dla studentów świeckich (Kubik 2010: 343). Lata dziewięćdziesiąte były dla Wydziału Filozoficznego czasem tworzenia nowych struktur organizacyjnych. Był to okres intensywnego rozwoju instytucjonalnego uczelni. W 1997 roku zaczęto tworzyć katedry, a wśród nich znalazła się Katedra Historii Wychowania, której kierownictwo objął właśnie ks. prof. Ludwik Piechnik. Pełnił tę funkcję do 1999 roku. W zespole pierwszego kierownika katedry pracowali: dr hab. Henryka Kramarz, ks. dr Kazimierz Leń SJ, ks. lic. Stanisław Cieślak SJ oraz mgr Beata Topij-Stempińska.

Funkcja kierownika katedry stanowiła właściwie zwieńczenie kariery naukowej ks. Ludwika Piechnika. Młodzi adepci nauki korzystali z jego doświadczenia w pracy naukowej, ale też mogli na co dzień spotykać się z człowiekiem, który łączył w sobie doświadczenie naukowca, pedagoga, działacza społecznego, kapłana. To doświadczenie sprawiało, że był zawsze blisko drugiego człowieka. Zapisał się w pamięci wielu swoich współbraci, współpracowników i studentów jako człowiek, który miał „ludzkie podejście do każdego, bezwarunkowo akceptujące człowieka takim, jakim jest” (Obirek 1995: 10). W swoich początkach Katedra Historii Wychowania miała więc za kierownika człowieka szczególnie zasłużonego dla historii wychowania i edukacji jezuickiej oraz pochłoniętego szczególną troską o sprawy prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci, młodzieży i dorosłych.

Bibliografia

Źródła

Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wydział Historyczno-Filozoficzny (AUJ WFH)

- AUJ WFH 259 Teczka doktorska L. Piechnika.
- AUJ WFH, Doktorat 1961/86 Praca doktorska L. Piechnika.
- AUJ WFH, sygn. KM 56 Akta dyplomowe L. Piechnika.
- AUJ WFH, sygn. 31 Akta Katedry i Seminarium Historii Najnowszej Wychowania i Oświaty.

Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1950.

Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1952.

Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1953.

Opracowania

- Bartnicka K. (1999). *Książdz Profesor Ludwik Piechnik SJ i Akademia Wileńska*, „Lithuania”, nr 3(33), s. 59–63.
- Bieś A.P., Szulakiewicz W. (2008). *Piechnik Ludwik (1920–2006)*, [w:] A. Meissner, W. Szulakiewicz (red.), *Słownik biograficzny polskiej historii wychowania*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 644–650.
- Cieślak S. (2006). *Śp. Ks. prof. dr hab. Ludwik Piechnik SJ (1920–2006)*, „Nasza Przeszłość”, nr 106, s. 7–25.
- Cieślak S. (2013). *Działalność społeczno-kulturalna jezuitów galicyjskich w stowarzyszeniach katolickich 1856–1914*, Kraków: Wydawnictwo WAM; Akademia Ignatianum.
- Cieślak S. (2016). *Jezuicki Ośrodek Tajnego Nauczania w Starej Wsi k. Brzozowa*, [w:] A. Królikowska, M. Łątkowski, B. Topij-Stempińska (red.), *Dzieło chwali Mistrza. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Irenie Popiołek z okazji 50-lecia pracy artystycznej oraz pracy pedagogicznej*, Wydawnictwo WAM; Akademia Ignatianum, Kraków 2016, s. 353–382.
- Dukała J., Kopiec J. (red.) (2003). *Sto tomów „Naszej Przeszłości”. Bibliografia – dzieje – ludzie*, Kraków: Instytut Wydawniczy Księży Misjonarzy. *Dzieło Pomocy Dzieciom. Fundacja Ruperta Mayera*, <http://www.dpd.pl/?historia-fundacji> [dostęp: 31.05.2022].
- Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995* (2004). Oprac. L. Grzebień i in., Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”; Wydawnictwo WAM.
- Grzebień L. (2001). *Naukowa sylwetka ks. profesora Ludwika Piechnika SJ*, „Rocznik Wydziału Filozoficznego WSFP Ignatianum w Krakowie 2000–2001”, s. 71–90.
- Grzebień L. (2002). *Ks. prof. Ludwik Piechnik – historyk wyjątkowy*, „Nasze Sprawy”, nr 1, s. 27–28.
- Jakubczyk M., Żądło J., Steczek B. (red.). *Żmija. Kraina uśmiechem malowana*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008.
- Jezuicka ars educandi. Prace ofiarowane Księdzu Profesorowi Ludwikowi Piechnikowi SJ* (1995). M. Wolańczyk, S. Obirek (red.), Kraków: Wydawnictwo WAM, s. 15–18 (Zawiera bibliografię jego prac do r. 1994).
- Kochanowicz P. (2004). *Ludwik Piechnik, Powstanie i rozwój jezuickiej „Ratio Studiorum” (1548–1599)*, „Przegląd Powszechny”, nr 1, s. 144–149.
- Kołoszewska Z. (1999). *Czas mija – prace zostają*, „Gazeta Wileńska”, nr 221(222), 24 września, s. 3.
- Kozłowska S. (1999). *Polak – Doktorem Honoris Causa*, „Kurier Wileński”, nr 185(13730), 24 września, s. 5.
- Kubik W. (2010). *Jezuicka Wyższa Szkoła „Ignatianum w Krakowie*, [w:] A. Królikowska (red.), *Pedagogika Ignacjańska. Historia. Teoria. Prakty-*

- ka, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”; Wydawnictwo WAM.
- Mółka J. (2000). *Ksiądz Prof. Ludwik Piechnik SJ Doktorem Honoris Causa Uniwersytetu Wileńskiego*, „Rocznik Sekcji Pedagogiki Religijnej WSFP Ignatianum w Krakowie”, s. 11–15.
- Mółka J. (2010). *Godził naukę z wychowaniem*, [w:] A.P. Bieś, B. Topij-Stempińska (red.), *Pamięć wieków kształtuje potomność. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Ludwikowi Grzebieniorowi SJ z okazji 70. urodzin*, Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”; Wydawnictwo WAM, s. 597–607.
- Obirek S. (1995). *Ksiądz profesora Ludwika Piechnika SJ portret nie tylko naukowy*, [w:] Wolańczyk, S. Obirek (red.), *Jezuicka ars educandi. Prace ofiarowane Księdzu Profesorowi Ludwikowi Piechnikowi SJ*, Kraków: Wydawnictwo WAM, s. 9–12.
- Piechnik L. (1983). *Dzieje Akademii Wileńskiej*, t. 2: *Rozkwit Akademii Wileńskiej w latach 1600–1655*, Rzym: Institutum Historicum Societatis Jesu.
- Piechnik L. (1984). *Dzieje Akademii Wileńskiej*, t. 1: *Początki Akademii Wileńskiej 1570–1599*, Rzym: Institutum Historicum Societatis Jesu.
- Piechnik L. (1987). *Dzieje Akademii Wileńskiej*, t. 3: *Próby odnowy Akademii Wileńskiej po klęskach potopu i okresu kryzysu 1655–1730*, Rzym: Institutum Historicum Societatis Jesu.
- Piechnik L. (1990). *Dzieje Akademii Wileńskiej*, t. 4: *Odrodzenie Akademii Wileńskiej 1730–1773*, Rzym: Institutum Historicum Societatis Jesu.
- Piechnik L. (2003). *Powstanie i rozwój jezuickiej „Ratio Studiorum” (1548–1599)*, Kraków: Wydawnictwo WAM; Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”.
- Plečkaitis R. (1993). [recenzja:] *Ludwik Piechnik, Dzieje Akademii Wileńskiej, t. 1–4*, „Nasza Przeszołość” 79, s. 373–378.
- Puchowski K. (2005). [recenzja:] *Ludwik Piechnik, Powstanie i rozwój jezuickiej Ratio studiorum (1548–1599)*, (Studia i Materiały do Dziejów Jezuitów Polskich), „Horyzonty Wychowania” t. 4, nr 8, s. 288–293.
- Stasiewicz-Jasiukowa I. (2004). *O kondycji naukowej jezuitów polskich (od roku 1773 do XXI wieku)*, [w:] I. Stasiewicz-Jasiukowa (red.), *Wkład jezuitów do nauki i kultury Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami*, Kraków–Warszawa: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”; Wydawnictwo WAM – Komitet Historii Nauki i Techniki PAN.
- Steczek B. (2006). *Sylwetki. Homilia podczas mszy św. pogrzebowej o. L. Piechnika SJ*, „Nasze Sprawy”, nr 8–9, s. 13–15.
- Szulakiewicz W. (2006). *Historia oświaty i wychowania w Polsce 1944–1956*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Walkusz J. (2016). *Sekcja Historii Kościoła w Polsce 1964–2014*, Pelplin: Wydawnictwo „Bernardinum”.

Woś J.W. (2006). „Człowiek dla innych”. *Ojciec Ludwik Piechnik, jezuita (1920–2006)*, „Gazeta Niedzielną”, 23 lipca.

ADRES DO KORESPONDENCJI

Dr hab. Anna Królikowska, prof. AIK
Akademia Ignatianum w Krakowie
Instytut Nauk o Wychowaniu
e-mail: anna.krolikowska@ignatianum.edu.pl